

— NYHET PUBLICERAT: 26 FEBRUARI, 2013 AV: MARIA CARLSSON

"Id-kontroller bryter mot folkrätten"

— "Polisen har helt enkelt inte rätt att stanna personer och begära id-handlingar av dem utan anledning", säger Henrik Bergquist, expert på mänskliga rättigheter, till Dagens Arena.

De så kallade inre utlänningskontrollerna har ökat markant som en följd av det Reva-projektet. Samtidigt har kritiken mot projektet varit hård och nu ifrågasätts det om polisens metoder potentiellt strider mot folkrätten.

- Det är framför allt två artiklar i Europakonventionen som är relevanta i sammanhanget. Artikel 8 om rätten till skydd för privatlivet och artikel 5 om den personliga friheten, säger **Henrik Bergquist**, kansliråd i regeringskansliet och tidigare chef för utrikesdepartementets arbetsgrupp för mänskliga rättigheter.

Han menar att de metoder som används inom Reva-projektet potentiellt bryter mot Europakonventionen, något som han även skriver om på SvD Brännpunkt på tisdagen.

- Polisen har en särställning i samhället i och med sin rätt att utöva tvångsmakt. Därför finns det ett antal regler i svensk lag och på internationell nivå som begränsar polisens handlingsutrymme. I detta regelverk ingår Europakonventionen och där har man genom åren upprättat en praxis som säger att polisen inte har rätt att uppehålla personer på allmän plats och begära id-handling utan att det finns en grundad misstanke om brott, säger Henrik Bergquist.

Han menar att det kan finnas gråzoner och att man kan ha rätt att kontrollera id-handlingar vid ömmande omständigheter, men att polisens id-kontroller i tunnelbanan knappast omfattas av detta.

- Om det till exempel varit en stor olycka, brand eller en demonstration som hotar att urarta har polisen rätt att vidta vissa åtgärder för att upprätthålla allmänna ordningen.

- Men det är svårt att hävda att så är fallet en vanlig

tisdagseftermiddag i Stockholms tunnelbana. Där har polisen helt enkelt inte rätt att stanna personer och begära id-handlingar av dem utan anledning.

Henrik Bergquist säger att de slentrianmässiga id-kontroller som det förekommit uppgifter om i samband med Reva-projektet är helt och hållet oförenliga med Europakonventionen. Men han är också tveksam till huruvida det är lagligt att använda sig av lindriga brott som förövning för att kontrollera en persons identitetshandlingar.

- Eftersom polisens agerande enligt Europakonventionen måste vara förutsägbart och enhetligt och stå i proportion till det potentiella brottet kan man fundera över legitimiteten i metoden.

En fällande dom i Europadomstolen skulle innebära att Sverige skulle tvingas ändra sina lagar i enlighet med domen. Men Henrik Bergquist säger att konsekvenserna av en fällande dom beror på om metoderna kommer från statliga direktiv, eller om det är enskilda poliser som gör fel.

- På sin hemsida har Rikskriminalpolisen gått ut och sagt att de inte id-kontrollerar personer om de inte misstänks för brott. Stämmer detta så är det frågan om att enskilda poliser har begått misstag och då finns det inget behov av en ändringar i regler och rutiner. Men det är oavsett pinsamt att bli fälld i Europadomstolen.